

Kadın Devrimi: Yeni Bir Dünyanın Temelleri

Fatma Gökhan

Kadın Devrimi'nden
konfederalizme: Direnişin yeni
toplumsal düzeni Kobanê

Oya Açan

Rojava: Teslim
alınamayanların vatanı

Sevinç Altan

Çirkin, kir-pas, kusur

Nilüfer Şahin

Türkiye'de medya dili ve
söylemi

Melis Emine Tantan

Kadın dayanışması için bir
yol: Yaşam alanlarımızı
korumak

İÇİNDEKİLER

- 1** **Kadın Devrimi'nden konfederalizme: Direnişin yeni toplumsal düzeni Kobanê**
Fatma Gökhan
- 5** **Rojava: Teslim alınamayanların vatanı**
Oya Açıan
- 10** **çirkin, kir-pas, kusur**
sevinç altan
- 15** **Türkiye'de medya dili ve söylemi**
Nilüfer Şahin
- 19** **Kadın dayanışması için bir yol: Yaşam alanlarımızı korumak**
Melis Emine Tantan

Kadın Devrimi'nden konfederalizme: Direnişin yeni toplumsal düzeni Kobanê

Fatma Gökhan-3 Kasım 2024

Kobanê sadece DAİŞ çetelerinin saldırdığı, savaşı ve halkın kendini koruduğu bir yer değil. Orada bir fikir direndi. Ulus devletlerin zulmü altında ezilen halklara 'Bir çıkış var' denildi

Ulus-devlet modeli, sınırları belirlenmiş bir coğrafyada, tek bir dil, kültür ve kimliğe dayalı bir ulus yaratmayı hedefler. Bu modelde, farklı etnik veya dini kimlikler, bir tehdit olarak görülür ve asimilasyon politikaları aracılığıyla imha ve inkar sürecine tabi tutulur. Ulus-devletin inşa süreci, tarih boyunca pek çok topluluğun kimlik kaybına uğramasına, kültürel değerlerinin yok olmasına ve bazı durumlarda da ciddi insan hakları ihlallerine ve katliamlara sebep olmuştur. Bugün de etnik ve kültürel farklılıklara sahip halkların bu yapı içinde kendilerini ifade etme zorlukları devam etmektedir. Bu bağlamda, Rojava'da pratikleşen demokratik ulus modeli, bu sorunları aşmak için bir alternatif sunmaktadır.

2014'ten beri her yıl olduğu gibi bu yıl da 1 Kasım Dünya Kobanê Günü kutlanırken elbette ki asıl hedefin bu çözüm modeli olduğunu vurgulamak gerekiyor.

Kuzey ve Doğu Suriye'de (Rojava) hayat bulan bu model tam da ulus devlet sisteminin yarattığı bu sorunların çözümü için Abdullah Öcalan tarafından ortaya konulan alternatif bir modeldir. Abdullah Öcalan, bu modelin önemi ve gerekliliği ile ilgili, "Çözümleyici bir model olarak demokratik ulus modeli devlet-ulusçuluğunun paramparça ettiği toplumsal ilişkileri yeniden demokratikleştirir; farklı kimlikleri uzlaşıcı, barışçı ve hoşgörülü kılar (...) Kapitalist modernitenin alternatifi demokratik modernite ve temelinde yatan demokratik ulustur; demokratik ulusun içinde ve dışında ördüğü ekonomik, ekolojik ve barışçıl

toplumdur. Günümüzde içi boş veya boşaltılmış olan ulus-devletin kendisi, onun bölgesel ve küresel birlikleri ve özellikle BM yerine, üstün sorun çözümleyici özelliğiyle yeni demokratik ulusların hızla inşa edilmesidir. Demokratik ulusun sadece tekil ulus-devletin yerini alması veya dönüşümü olarak görülmemesi, bölgesel (AB kısmen bu yoldadır) ve küresel modellerinin de iç içe geliştirilmesi küresel finans kapital krizinden çıkışın en doğru, ahlaki ve politik yoludur” demektedir.

Elbette ki 134 günlük Kobanê direnişi ve gerçekleşen Rojava Kadın Devrimi öyle bir gecede olmadı. Bir YPJ’li komutanın dediği gibi 34 yıllık bir mücadelenin eseri idi. Yıllarca süren veilmekilmek dokunan bir direnişin ürünüydü.

Kobanê direnişi, Abdullah Öcalan’ın “demokratik ulus” ve “demokratik konfederalizm” fikriyatının pratikte uygulanabildiği en önemli alanlardan biri olmasıyla da dünyada önemli bir örnek teşkil ediyor. Abdullah Öcalan’ın geliştirdiği bu düşünce; etnik, dini ve kültürel farklılıkları bir zenginlik olarak kabul eder ve bu çeşitliliğin eşitlik, adalet ve özgürlük ilkeleri çerçevesinde barış içinde bir arada yaşamasını amaçlar. Bu anlayış, Ortadoğu gibi çok kültürlü bölgelerde halklar arasında dayanışma ve bir arada yaşamayı sağlayabilecek bir toplumsal model önerir. Kobanê direnişi sırasında bu model, sadece askeri bir direniş değil, toplumsal dayanışma ve yönetim açısından da hayat bulmuş ve dünya genelinde dikkat çekmiştir.

Kobanê’ye karşı gelişen DAİŞ saldırısının asıl hedefi elbette ki bu modeli boğmaktı

15 Eylül 2014’te DAİŞ çeteleri, Kobanê’yi kuşatarak tüm sivil halkı hedef almış; katliamlar yaparak insanlığa karşı savaş suçları işlemiştir. YPG ve YPJ savaşçıları, DAİŞ’in bu saldırılarına karşı meşru savunmaya geçerek, 134 gün süren tarihi bir direniş ile çeteleri yenilgiye uğratmıştır. Bu süreçte, Kobanê’de halk da DAİŞ’in saldırıları karşısında toplumsal dayanışma ruhuyla direnmiştir. Bu süre boyunca, dünya genelindeki halklar da Kobanê’ye destek vermiş, 1 Kasım 2014’te dünya çapında Kobanê ile dayanışmayı göstermek amacıyla milyonlarca insan sokaklara çıkarak birçok eylem gerçekleştirmiştir. 30’den fazla ülkede ve 200’den fazla şehirde düzenlenen bu eylemler, Kobanê direnişine olan küresel desteği simgeledi. Avrupa’dan Ortadoğu’ya, Amerika’dan Asya’ya kadar geniş bir coğrafyada gerçekleşen bu eylemlerde Kürdistan, Almanya, Fransa, İtalya, İngiltere ve Türkiye gibi ülkelerde geniş katılımlı yürüyüşler ve mitingler yapıldı. Toplam katılımcı sayısının milyonları bulduğu bu eylemlerde, Kobanê halkının mücadelesine destek mesajları verilerek DAİŞ’in saldırılarına karşı Kobanê’deki Kürt direnişi ile dayanışma gösterildi.

1 Kasım; özgürlük, demokrasi, devrim ve dünya genelinde insan haklarını savunan herkes için bu anlamda önemli bir gündür. Bu tarih, akademisyenler, insan hakları savunucuları, Nobel Barış Ödüllü yazarlar ve sivil toplum örgütlerinin ortak çağrısıyla “Dünya Kobanê Günü” olarak ilan edildi. 2014 yılında Avrupa Birliği Türkiye Yurttaş Komisyonu (EUTCC) ve Peace Camping inisiyatifinin öncülüğünde yapılan “Kobanê ve insanlık için küresel seferberlik” çağrısı, 1 Kasım’ı evrensel bir özgürlük sembolü haline getirdi. Nobel Barış

Ödülü sahibi Adolfo Perez Esquivel ve Amerikalı filozof Noam Chomsky gibi birçok ünlü ismin de destek verdiği Dünya Kobanê Günü, halkaların özgürlüğü, insan hakları, barış ve dayanışma ruhunu yaşatan evrensel bir sembol olarak her yıl kutlanmaktadır.

Kobanê sadece DAİŞ çetelerinin saldırdığı, savaşçıların ve halkın kendini koruduğu bir yer değil. Orada bir fikir direndi. Bir inanç direndi. ‘Tarihin sonu geldi’ diyenlere, ‘devrimler çağı kapandı’ diyenlere bir cevap verildi. Ulus devletlerin zulmü altında ezilen halklara ‘Bir çıkış var’ denildi. Umudun ve fikirlerin yenilmezliği karşısında DAİŞ zihniyetli tüm sistemlerin çöküşünü müjdeledi. Çünkü dayanaklarını yeni bir inşa sistemi öneren ideolojik ve felsefik bir düşünce sisteminden alıyordu.

Kadın Devrimi’nin ve Kobanê direnişinin öncüleri

Rojava Devrimi’nin harcına isimleriyle, cesaretleriyle, umutlarıyla kazanmış kadınlar Kobanê savunmasında en etkili rolü oynadı. Onlar, bu özgürlük mücadelesinin unutulmaz kahramanları, bu toprağın sonsuz direnişçileri oldular. Arin Mirkan, savunduğu tepede bir fedai olarak Kobanê’nin simgesi oldu, cesaretiyle direnişi alevlendirdi. O, elindeki son nefesle bile umut ekti; adını direnişin sarsılmaz temel taşlarından biri yaptı.

Avesta Xabûr, tüm engellere meydan okuyarak, fedakarlığın ve inancın simgesi haline geldi. O, zorluklar karşısında eğilmeyen duruşuyla devrime can verdi; Rojava’nın demokratik geleceğini korumak uğruna mücadele etti. Her bir adımı, özgür yarınlara atılan bir adımdı; arkasında devrimci ruhla yoğrulmuş bir miras bıraktı.

Viyana Peyman, sesi ve sözü ile devrimci sanatın en önemli örneklerinden biri olurken, aynı zamanda silahı ile Kobanê direnişinin ölümsüz militanlarından biri oldu.

Ve daha binlerce militan kadın, devrimin adalet, özgürlük ve eşitlik özlemini taşıırken, Kobanê’nin topraklarında Rojava’nın demokratik ve özgür geleceğine inanarak yumdu gözlerini. Onların bıraktığı miras, Rojava’nın her sokağında, her tarlasında, her meclisinde yaşamaya devam ediyor. Arin, Avesta, Havin, Sara, Sarya Özgür ve nice kadın, özgürlük ateşini yakan yıldızlar olarak gökyüzünde parlıyor; onların adları, Rojava’nın kalbine kazanmış birer özgürlük feneri olarak yolumuzu aydınlatıyor.

Her birinin anısı, Kobanê direnişinde ve Rojava’nın demokratik inşasında yaşamaya devam ediyor. Onların bıraktığı iz, Rojava’nın yarınları için atılan her adımda, verilen her kararda, dökülen her gözyaşında yaşıyor; kadınların inançla ördüğü bu devrim yolculuğu, onların cesur yürekleriyle ebediyen sürecek.

Enternasyonal dayanışma

Kobanê direnişine dünyanın dört bir yanından savaşçıların katılması, Rojava’nın “demokratik ulus” fikrini somut olarak yansıtan bir örnek haline gelmiştir. Kobanê direnişi tam olarak bu ilkeyi hayata geçirmiştir.

Direnişe katılan enternasyonal gönüllüler, Kürtlerin yanı sıra, Latin Amerika, Asya, Avrupa ve ABD'den gelen devrimciler, anarşistler, sosyalistler ve feministler gibi geniş bir yelpazeyi içeriyordu. Bu eylemciler, Rojava Devrimi'nde kadın özgürlüğü ve toplumsal adalet ilkelerine dayalı bu yeni toplum modelinin inşasına destek vermek üzere savaşa katıldılar

Demokratik ulus anlayışının bir diğer özelliği, ulusal devlet modelinin yerine halkların kendi kendilerini yönettikleri bir konfederal yapı kurma hedefidir. Kobanê direnişi ve Rojava Devrimi, Kürt halkının bu modelini savunurken, farklı halklardan savaşçıların katılımıyla, ulusal sınırları aşan, kültürel çeşitliliği kucaklayan bir yapı yaratmıştır. Bu direniş, hem uluslararası desteğin hem de enternasyonal dayanışmanın gücünü gösteren bir sembol haline gelmiştir

Dünya Kobanê Günü, yalnızca Kobanê halkının direnişini anmak değil, aynı zamanda insan hakları, barış, özgürlük ve dayanışmanın küresel bir simgesini yaşatmak amacıyla her yıl 1 Kasım'da kutlanmaktadır. Abdullah Öcalan'ın demokratik ulus ve demokratik konfederalizm fikriyatının bir yansıması olan Kobanê direnişi, Ortadoğu ve dünya halkları için alternatif bir toplumsal model olarak öne çıkmaktadır. Toplumsal meşru savunma, radikal demokrasi ilkeleri ve demokratik konfederalizm aracılığıyla, bölge halklarının barış ve adalet içinde yan yana yaşamaları mümkün oldu. Dünya Kobanê Günü, tüm halklar için ortak bir inşa sistemi, umut ve dayanışma günü olarak önemini korumaktadır. Günümüzde süren savaşların temel çözümü de bu fikirde aranmalıdır. Çünkü kapitalist modernitenin yarattığı krizlerin çözümü bu modelde saklı.

Rojava: Teslim alınamayanların vatani

Oya Açan -3 Kasım 2024

Toplumsal Sözleşme’de müebbet hapis cezası olmadığı halde kadın katillerine müebbet hapis cezası verilmesi yasal hükme bağlandı. “Uygar” olarak tanımlanan birçok kapitalist ülkeden farklı olarak Rojava’da cinsiyetçiliğe karşı mücadele ve öz savunma hakkı yasal güvenceye kavuşturuldu

“Faşist Türk devleti son üç günde Rojava’yı karadan ve havadan 685 kez bombaladı.”

“Sonraki günlerde rakamlar katlanarak arttı ve artmaya devam ediyor: Rojava demokratik özerk yönetimi, 4 günde bin 31 kez bombalandı. Bu saldırılarda 17 sivil katledildi - katledilenlerden üçü 12 yaşlarında çocuk-, 65 sivil yaralandı. Fırıntlar, elektrik tesisleri, hastaneler gibi temel yaşam alanları İsrail saldırganlığını taklit eden işgalci Türk Ordusu ve bağlaşığı çeteleri eliyle tahrip edildi. Bu kez TUSAŞ eyleminin kuyruk acısı bahane edildi bu saldırganlığa. Fakat aslında SİHA cinayetleri, besleme çetelerin yoklama saldırıları ve Türk Ordusu’nun rutine bindirdiğı kara ve hava bombardımanlarıyla süreklilik kazanmıştı. ABD ve Batılı müttefiklerinin maşası siyonist saldırganlığın bugün Gazze, arkasından Lübnan’da uyguladığı bu tür soykırım saldırıları giderek dünyanın yeni “normali” haline gelmektedir. Fakat Filistin ve Lübnan alanında olduğu gibi Rojava’da da halk bu saldırganlığa pabuç bırakmıyor. QSD güçlerinin karşı koyuşları sürerken bölge halkı da direnişe geçti. Minbic, Grê Spi, Amude, Rakka, Şehba, Kobanê’de işgalci güçlere karşı mücadele edileceğı, özerk yönetimin iradesinin kırılmayacağı eylemlerle vurgulandı.”

Rojava’dan 12 yıl sonra

Rojava Devrimi’nden tam 12 yıl sonra gündeme düşen haberler böyleydi, oysa teslim alınamayanların vatani yıllardır saldırı altında.

IŞİD'in 15 Eylül'de ağır silahlarla başlattığı Kobanê saldırısı karşısında gerilemeyen, aksine Rojava'daki demokratik özerkliğin kuruluşuna doğru, kararlı adımlar atan görkemli direniş üzerinden 12 yıl geçmesine rağmen emperyalistler ve bölge gericiliklerinin dış bilemediği bu devrimci direniş mevzisi belki de en fazla Türk burjuvazisi ve onun faşist devletini rahatsız ediyor.

Dünya halklarına sunduğu örnek nedeniyle varoluş yolunu inatla açma çabasıyla Kürt düşmanı iktidarı ve yeni Ortadoğu hesapları yapanları çıldırtıyor. Dört bir yandan kuşatılmış bu mevziye, Kobanê kuşatmasından beri “düştü, düşüyor, düşecek” gözüyle bakıldığı halde tıpkı Kobanê gibi Rojava da düşmedi. Tabii ki bu, onu boğmak için dört koldan yürütülen saldırıların sona erdiği anlamına gelmiyor. Tam tersine Rojava, dünyada ve bölgede yaşanan gelişmeler ve değişen dengelere bağlı olarak neredeyse her gün gözünü yeni pusulara yeni tuzaklara açıyor.

“Rojava; baytarın başhekim, çoluk çocuklu yaşlı bir kadının halk mahkemesi hakimi, ev emekçisi bir kadının YPJ komutanı, genç bir kadının akademi yöneticisi, kısacası ‘herkesin her şey’ olduğu bir yerdir. İnsanın tüm halleriyle insan olduğu yerdir.”¹

Rojava, Ortadoğu gibi dinci feodal ve faşist iktidarların hüküm sürdüğü bir coğrafyada demokratik-halkçı bir toplumsal-siyasal model olarak filizlendiği andan itibaren sadece askeri yönden değil asıl ideolojik ve siyasi açıdan gerilettilip boğulmak istendi ve Rojava var olduğu sürece de bu saldırganlıktan vazgeçmeyecekler.

1 Kasım, 2014'te Avrupa Birliği Türkiye Yurttaş Komisyonu (EUTCC) ve Peace Camping inisiyatifi tarafından yapılan IŞİD'e karşı, “Kobanê ve insanlık için küresel seferberlik” çağrısıyla “Dünya Kobanê Günü” olarak ilân edildi.

Kürdistan'ın Stalingrad'ına dönüşen Kobanê, IŞİD barbarlığına karşı YPG'li savaşçıların, YPJ'li kadın gerillaların ölümüne mücadelesiyle yıldızlaşmıştı. IŞİD'e karşı 133 gün boyunca ortaya konulan tarihsel direniş Kobanê'yi özgürleştirmenin, Kürt halkının onuruna ve kimliğine sahip çıkmasının sembolü haline geldi. Bir kadın direnişi olarak geçti tarihe...

Cizire Kantonu Savunma Bakan Yardımcısı Galiye Nimet, ziyareti sırasında Fehim Taştekin'e şunları söylüyordu:

“Savaşın bizzat kendisi kadınların da cephede yer almasını dayatıyor. İlkesel olarak YPJ iki ayak üzerinde duruyor: Birincisi ulusal savunma sorumluluğu, ikincisi kadının bir cins olarak kendini koruma ihtiyacı... IŞİD'in Kobani'ye yönelik saldırısında ilk 20 şehitten 10'u kadın. Geçen sene şehit düşen 700 YPG savaşçısından 200'ü kadındı. İlk kadın şehidimizi (Selma Guliselmo) Halep'te 2012'de verdik.”

¹ Rojava'nın Devrim Hali, Arzu Demir, Ceylan Yayınları, 2. baskı, 2015, sf. 10

Röportajın devamında, IŞİD üyelerinin kadın savaşçılarla karşılaşmaktan korktuğuna dair söylentiye gelince; “Bu efsane değil gerçek. Ben şahsen IŞİD teröristleri ile karşı karşıya geldim. Kadın savaşçılar onların psikolojisini bozuyor. Kadınlar tarafından öldürüldüklerinde cennete gitmeyeceklerine inanıyorlar. Bu yüzden kadın eliyle ölmek için kaçıyorlar. Geçen sene Çelağa cephesinde bizzat şahit oldum. Onların telsizlerine girip konuşmaları takip ediyoruz. Kadın sesini duyunca histerik bir nöbete giriyorlar. Bunu telsizden anlayabiliyoruz,” diyor.²

Rojava Devrimi kadınları evden çıkardı

Kadınlar, devrim öncesinde birçok zinciri parçalayarak toplumsal mücadeleye katılmış, Kobane’de IŞİD barbarlığını silip süpürmede yiğitçe dövüşmüşlerdi. Sadece savaş cephesinde değil her cephede devrime sahip çıkarak onun kurucu gücü oldular.

Bir devrimin ya da toplumsal dönüşümün sınındığı temel alanların başında kadına ve doğaya karşı tutumu gelir. Doğaya ne kadar saygılı davrandığı, kendini kadın kitlelerine ne ölçüde benimsetip onlarla bütünleştiği o devrimin derinliği ve bütünlüğünün temel ölçütleri arasındadır. Toplumların iliklerine işlemiş, kökleri tarih kadar eski olan erkek egemen zihniyetle hangi oranlarda hesaplaştığı, kadın erkek eşitliği söylemini ne kadar gerçek kıldığıdır. Sadece toplumsal alanda değil evde, özel mülkiyetin baş tacı ettiği ailede ilişkilerin nasıl kurulduğudur.

Hele Ortadoğu gibi gerici feodal düşünce ve geleneklerin bütün canlılığıyla hala yaşadığı bir coğrafyada bunların taşıdığı anlam ve önem açık olmalıdır. Onun, sırf bu özgünlüğü dahi Rojava Devrimi’nin tarihsel-toplumsal anlamını daha farklı ve özel kılar.

Kadınlar, ’90’lardan başlayarak siyasi mücadele içerisinde yer almış, devrim öncesinden birçok zinciri parçalayarak efsanevi bir direniş ortaya koymuş, devrime öncülük etmişlerdi. Şimdi devrimin kurucu gücü olmayı en çok hak edenler onlardı. Her toplumsal örgütlenme içinde mutlaka yer alıyorlar, her örgütsel yapı içinde ayrıca bir kadın birimi de örgütleniyordu.

Devrim kadınları, kadınlar da devrimi özgürleştirdi

Önce herkes kendi için bir şey ister. Soluk almaya başladığı, soluk alabildiği her fırsatta her vesileyle sözünü söylemek için doğrulur ve hakkı olanı ister.

Bugünlere kolay gelinmedi, kadınlar yıllardır çok bedel ödediler. Kürt kadınlar Esad diktatörlüğü altında ailelerini, yoldaşlarını kaybettiler ve sonuç olarak da hayatlarını eziyete dönüştüren bu sistemin yıkılmasını istediler. Bunun için sonuna kadar savaştılar. Okumayı, yazmayı, dünyayı bile sonraları öğrendiler. Ama savaşmak denince bir an bile

² Rojava, Kürtlerin Zamanı, Fehim Taştekin, 1. Baskı 2016, İletişim Yayınları, sf. 245-246

duraksamadılar ya da duraksamış göründükleri anlarda bile yeni bir savaşıma enerjisi biriktirdiler.

Hepsi önce kendileri için bir şey istedi; özlemleri, hayalleri, ihtiyaçları, yapmaları gerektiğini düşündükleri her şeyi istediler. Bu işkence ve yok sayılma sırasında sabrettikleri her saniye için bir yüzyıl istediler. Asırlardır kendilerinden çalınmış olan dünyayı istediler.

4 milyon nüfuslu Rojava'nın anayasası niteliğindeki Toplumsal Sözleşme herkese anadil, anadilde eğitim hakkı ve özgürlüğü tanıdı. Bunun tek güvencesi ise konfederal özyönetim sisteminin, bu halkçı demokratik iktidarın işçi ve emekçiler ile ezilen halklar tarafından sonuna kadar sahiplenilip ulusların kendi kaderlerini tayin hakkının, tayin edici öneminin dünya halklarına anlatılmasıdır:

“Tek güvence bölgesel devrim perspektifi doğrultusunda, işçi sınıfı ve emekçilerin, ezilen halkların Rojava ile dayanışma şahsında direniş mevzilerini büyütmesidir. Enternasyonal dayanışma, Kuzey Kürdistan'ın serhildana durması, nöbetlerle sınırın özgürleştirilmesi Kobanê'nin önemli bir soluk borusu olmuştur.”³

Biz şimdi Rojava Toplumsal Sözleşmesi ile kadınlara hangi ufukları açtığına odaklanalım;

Faşist Esad rejimi hüküm sürerken erkeğin istediği kadar kadınla -ya da kız çocuğu ile evlenmesinin yasal bir hak olarak tanındığı bu coğrafyada “erken yaşta evlilik”, “çok eşlilik” ve “berdel”, “başlık parası” yasaklandı.

“Şahsi Meseleler Kanunu”na göre düzenlenen evlenme ve boşanma uygulaması kaldırıldı. Bu kanuna göre Sünni Müslüman bir erkek çok eşli olabiliyordu, kadınlar için evlenme yaşı 17'ydi -bu sınır mahkeme kararıyla daha aşağıya çekilebiliyordu. “Namus” bahanesiyle işlenen kadın cinayetleri cezasız kalıyordu. Oysa devrim sonrası kadınların haklarını güvenceye alan bir Kadın Kanunu çıkarıldı. İlk maddesi şöyleydi: “Erkek egemen mantığa karşı mücadele Demokratik Özerk Rojava'daki bütün bireylerin sorumluluğudur.”

Rojava Devrimi, kadınlara yönelik şiddete karşı da radikal önlemler aldı. Kadınların can güvenliğini sağlamak amacıyla kadına karşı işlenen suçlar için özel bir yasa çıkardı. Toplumsal Sözleşme'de müebbet hapis cezası olmadığı halde kadın katillerine müebbet hapis cezası verilmesi yasal hükme bağlandı. “Uygar” olarak tanımlanan birçok kapitalist ülkeden farklı olarak Rojava'da cinsiyetçiliğe karşı mücadele ve öz savunma hakkı yasal güvenceye kavuşturuldu: “Kadınlar, öz savunma hakkına sahiptir ve her türlü cinsiyet ayrımını kaldırma-reddetme hakkına sahiptir.”

Onca yıkımın ve savaşın içinden geçmiş, erkek egemen devletle, evdeki erkek 'gardıyan'larla, sokağı kuşatmış kadın düşmanı dünyayla, Ortadoğu'da hüküm süren dinci gericilik ve feodal geleneklerin zehirli etkisiyle, hep patinaj yapıldığı hissini hortlatan

³ (“Rojava ve Ötesi”, Serhat Tuna, Alinteri, 28 Ekim 2014, <https://arsiv.alinteri8.org/?q=Koban%C3%AA+ve+%C3%96tesi...&year=2014>)

gelenek ve alışkanlıklarla, toplumsal hayatın önlerine ördüğü duvarlar ve yasaklarla aralıksız savaşan kadınların dünyasıdır şimdi Rojava.

Rojava'nın Kobanê'sinden dünyanın yüreğine düşen fotoğraflardaki hayata meydan okuyan, hayatı isteyen gülüşleriyle kadınlar, toplumsal hayatın motor gücü, devrimci dönüşümün asıl garantisi olduklarını kanıtladılar. Bu yüzden Rojava sadece ezilen insanlığın yüreği değildir, belki de en fazla ezilenin ezileni kadınların yüreği ve onların teslim alınamayan isyancı ruhudur.

çirkin, kir-pas, kusur

sevinç altan -3 Kasım 2024

mona hatoum – “ölü bedenimin üzerinde” 1988

hiçbir şey bölünmez bir bütün değildir

küçükken çok işitirdik “kızım ölçülü ol” azarını. büyüdükçe de talimata dönüştüdü “ölçülü olacaksın!” özellikle de birilerinin yanında, belli bir alanda bulunduğumuzda. nerede nasıl davranacağını bileceksin! bunu anlamakta zorlanırdım. içine batıp çıkarak mutlu mutlu oynadığım çamur, misafir odasına girdiğimde birden kire dönüşürdü. elime yüzüme bulaşmış yapışmış utanılacak bir leke.

sanat eğitimi aldım. acayip sıkıcı bir akademik eğitimden geçerken neyin nereye hangi oranda yerleştirileceği öğretiliyordu esasen. hangi çizgi leke hangi kalınlıkta incelikte, hangi oranda ve nerede yer alacak, şunun ötekine göre oranı vs.

form nedir öğreniyorduk. leonardo da vinci'nin vitruvius adamıyla ilk o zaman karşılaşmıştım. bir karenin içine kapatılmış ideal ölçülerle yüceltilmiş bir erkek. eh elbette etkilenmiştim ama aynı zamanda acıklı da gelmişti. çarmıha gerilmiş gibiydi. sırtımın ürperdiğini hatırlıyorum.

orhan – “santa ORLAN’ın reenkarnasyonu” 1999

kendimi ve çevremdeki kadın arkadaşlarımı yerleştirmeye çalışmıştım, hiçbirimizin oranları o kareye uymuyordu. bir çok erkek de uymuyordu gerçi onlar için de zor bir durum. ideal ölçülerde değildik mükemmel değildik nitekim, o karenin içinde olamadık, oraya yerleştirilemedik.

ortaçağ resmine ilgim sevgim o zamanlar başladı. o tıkabasa dolu ölçülü biçili alanın dışında kalan boşluk neredeyse bir eylem alanına dönüşmüş, danseden uygunsuz figürler içimi açmıştı. bir daha da iflah olmadım.

ilk o zaman düşünmüştüm her şey aslında nerede bulunduğuyla ilgiliydi esasen. “ölçülü olacaksın!” talimatı yer belirtiyordu aslında. bir bütünü, bir kurallar bütünü, ölçülü bir bütünü içinde ve ona göre davranarak ona göre yer alacaksın orada.

aristoteles’ten bu yana sanat alanında her yere ve zamana musallat olan bu bütünlük kategorisi “bölünmez bir bütünlük” ifadesiyle ilişkiliydi. aristoteles “güzel nesne, ideal bir nesne yapısına sahiptir o da bütünlüğün formuna sahip nesnedir” diyerek “güzel”i ideal ölçülerde bir bütünlük olarak tariflemiş oluyordu. “ideal” bir yapıya sahip “güzel nesne”nin formu açık ve belirgindir, tamdır ve kusursuzdur. yer aldığı bütünlükte her şey yerli yerindedir, hiçbir ekleme veya çıkarma yapılamaz yoksa form bozulur. içeriye dışarıya kesin ve keskin sınırlar çizilir, böylelikle hem kendi içerisiyle hem de dışarıyla uygun ilişkiler kurulur. tanrısal, bölünmez bir egemenlik alanı oluşturulmuştur. bu bütünlüğü kuran eserleştiren olarak sanatçı da tanrısal ve elbette erkektir.

belirlenen ölçüye yapılan bu vurgu -çirkin-i de tanımlar; orada bulunmaktığıyla bütünü bozan bir uygunsuz olarak.

yüzyıllar boyunca kadın da bu tanımın içine yerleştirilmiş. “bütünlüğün” içinde yer almaması gereken uygunsuz olarak, eserin tamamlanmasını engelleyecek ya da bütünlüğü deforme edecek şey, eksik, iğrenç ve kirliliği olarak kadın bir grotesk bedendir. grotesk beden akışkandır, denetlenemez, tanımlanamaz, sınıflandırılmaz. onun bulunduğu yerde hiyerarşiler yere yapışır, kurallar altüst olur ve bozulur bu yüzden tekinsizdir, tehlikelidir. ancak yaratıcının elinde; idealize ve estetize edilerek, erotize edilerek ve elbette tabulaştırılmış, fantezi nesnesi haline getirilmiş, bir fetiş unsuru, ya kutsal anne, ya da eril bakışla pornografik biçimde parçalanmış bir beden olarak yer alabilir ancak. bütünlüğün içinde olması gerektiği gibi, olması gereken yerde ve olması gerektiği kadar.

bu bütünlük yanılması, özellikle 1960’lardan bu yana feminist sanatçıların ortaya çıkmasıyla dağılmaya başladı. feminist kadın sanatçılar, erkek sanatçı-kadın esin perisi model mitini alaşağı ederek, yerleşik erkek egemen bakışı ve onun ürettiği kadınlık temsillerini yerinden kaydırarak yeni temsil biçimleri önerdiler.

gordon marra clarc – “bölme 2” 1974 nova jersey’de gerçekleştirilen “bölme” belgesi

ikinci dalga feminist sanatçıları, ihlalcı beden, mahremiyet, cinsel kimlik ve kimlik politikaları, imgenin pornografisi, kültürel kodlar gibi kavramları mesele eden işlerle olağan akışı kesintiye uğratarak ortalığı darmadağın ettiler, kirlittiler ve bütünlüğü bozdular. kristeva’nın zillet-iğrenç(abject) kavramının açtığı yolda yürüdüklerini rahatlıkla söyleyebileceğimiz cindy sherman, mona hatoum, kiki smith, robert gober, john miller, orlan ve robert mapplethorpe gibi sanatçılar, bedenlerine ve bedenlerinin ürettiği salgılara duyulan tiksintinin yabancılaştırma yoluyla sağaltılmasını amaçlayan, grotesk bedene gönderme yapan işler ürettiler. kendi bedenlerini kullanarak, bedeni denetleyen, ıslah

etmeye, yönetmeye çalışan iktidara başkaldırarak, kadın bedenini bir eksiklik üzerinden değil, olumsuzluk olarak tanımlayarak bedeninin sanattaki temsilini tersine çeviren performanslar gerçekleştirdiler. kadın emeği, ev ve ev işleri, annelik, her türlü eril şiddet, toplumsal cinsiyet, fetişizm gibi meseleler etrafında eril göstergelere karşı yeni bir dil oluşturdular. otobiyografik öğelerle bezedikleri ritüelvari gösterileri, kendi bedenlerine sahip çıkmayı amaçlayan politik gösterilerdi aynı zamanda ve sanat alanı ve politik alan arasına çizilen kalın sınırı da bulanıklaştırmışlardı.

iğrenç kavramı, güncel sanat pratiklerinde de her tür kategorileştirmeye ve kimlik meselelerine, ırkçılığa vurgu yaparak hala yaygın olarak kullanılıyor. o bütünlüklü sanat ve siyaset kurum ve kuramlarını sarsan işler çoğalıyor ve sanat-siyaset arasına ayırım koymayan bir pratik ve tahayyül geçmişte olduğu gibi bugün de hâlâ varlığını sürdürüyor. hepsini dile getirmek için zaman ve yerimiz dar ama bunlardan bir örnekle, bolivyalı anarko-feminist kolektif 'mujeres creando'nun şahane kadınlarından gelen sesle buraya bir nokta koyalım.

“yaratıcılık insanidir. bütün kadın ve erkeklere aittir. fakat bizleri bize ait olan bu yaratıcılıktan mahrum etmek istiyorlar. yaratıcılığımızı elitist bir şeye çevirmek istiyorlar; sadece sanatçıların yaratıcı, esinlenmiş ve birbirlerine ilham verenler olduklarını söylüyorlar. biz kendimizin bu mücadele aracından mahrum bırakılmasına izin vermiyoruz ve yaptığımız her şeye, yayınladığımız kitaplara, sokak eylemliliklerine, duvar yazılarına yaratıcılık denen ve bizim için çok temel ve önemli olan bu unsuru ekliyoruz. bazıları bize “siz sanatçısınız” diyor. fakat biz sanatçı değiliz, biz sokak eylemcileriyiz. yaptığımız sadece tümüyle insani olan bir gücü kullanmak: yaratıcılık.”

kiki smith – ophelia 2002

bu sözlerde başında hala kutsal haleyle dolaşan yaratıcı sanatçı fikrine, yaratıcı endüstrilere ve yaratıcı profesyonellere karşı bir tavır koymanın var olduğunu söyleyebileceğimiz gibi sanat ve siyaset alanlarının arasına başta söz edilen bütünlük

sevdasının çizdiği sınırları bulanıklaştıran iradeyi de görüyoruz. bolivyalı kadınların sesi gibi, “kendimizi birer özgürlük savaşçısı gerilla olarak görüyoruz” diyen bir grup anonim feminist eylemciden oluşan ‘guerrilla girls’ün çıkardığı sesler gibi benzer yaratıcı isyankar sesler dünyanın dört bir yanında sokaklarda ve meydanlarda yükselmeye devam ediyor.

son birkaç on yılda, toplumsal cinsiyete dair düşünceler de çok değişti, gelişti, dönüştü, eski cinsiyet kategorileri dağıldı. ikilikten çokluğa, kesin olandan fraktal olana doğru. bütün bunlar o başta kurulan bütünlüğü geri dönülmez bir şekilde bozdu. ancak grotesk imgesi tüm sınıflandırmaların, hiyerarşilerin alt üst edildiği bir karnaval imgesi olarak iktidarı rahatsız ediyor hala. özellikle kadınlar, yoksullar, işçiler, göçmenler, yani beyaz olmayanlar yani bilumum ötekiler toptan grotesk beden kavramının altına yerleştirilerek burjuva sınıfı için dehşet ve iğrenme kaynağı olmayı sürdürüyor.

iktidarlar bizi hala karelerin içine tıktırarak forma sokmaya çalışıyor ama “güzel nesne”nin formu bozuldu bir kere.

sınırlar delik deşik.

istediğiniz formda değiliz abiler! vitruviusçu karenin içine sığmayız biz kıvrımlıyızdır çünkü. kıvrımlarımız yeryüzünün bütün kıvrımlarına karışır, sonsuza kadar çoğalırız.

normalleştirmeye, uygarlaştırmaya çalışıyorsunuz ama olmuyor işte! biz akarız, taşarız, ele avuca sığmayız, durduğumuz yerde durmayız.

bulunmamamız gereken yerlerde bulunuruz.

gürültülüydür ses çıkarırız.

bitmiş ve tamamlanmış değil natamamız.

tüm gözeneklerimiz dünyaya açık.

biz kire pasa ve birbirimize bulaşarak sürekli değişen dönüşen varlıklarız.

o en baştaki bütünü üstünü sürekli sıvayıp boyayıp dursanız da alttaki çatlaklardan sızan güzel suların sesini, dipten gelen uğultuyu duyuyoruz biz.

bakışımız aşağıdan yukarıya ve kenardan kıyıdandır, gösterilenin sakladıklarına, susturduklarına, dolaptan dışarı sarkanlara, masanın altına, gölgelere bakarız biz.

çerçevenin içinde yer almak değil de çerçevenin kendisini dönüştürmek üzere, beklenmedik karşılaşmalara imkân vererek hazır değer ve anlamların sabitlenmesine izin vermeden ihtimallere açık bir eyleme için; belki okunaksız bazen, kekeme belki ama kendi sesimizle, kendi ritmimizle,

isyankar ve oyunbaz hayal gücünün yaratıcılığıyla

jin jıyan azadî

dil ve yayıncılığın, medya alanının en geniş sınırlarını belirlediği iddia edilebilir. Nitelikte az olsa da mevcut ideolojik savrulmalara karşı direnen özgür medya ve yayıncılığın, dönemin tüm yükünü omuzladığını şerh düşerek öne sürüyoruz iddiamızı.

Sistem paradigmasının temeli olan cinsiyetçi, ırkçı, sınıfçı, mezhepçi kodların açık veya kapalı işlenmesi, dil ve söylemde bu kadarı, imajların üretilme düzeyi, biçimi iktidar eleştirisini aşıp aşmadığı ve siyasi tablo sayılan kavram ve konuları dile getirip getirilmemesi, kıstas olarak ortaya konulabilir. Bunların içinden özel olarak Kürt sorunu, savaş ve işgal politikalarının Türk medya ve yayıncılığınca 8-10 yıl içinde görünmez kılınması bu konular bağlamında geniş yelpazede yer alan basın-yayıncılıkta kullanılan dil, benimsenen söylem, demokratik zeminde bir anlık bakışla dahi görülebileceği gibi, kolonyalisttir ve açıkça sömürgeci iletişim politikalarla örtüşmektedir. Yine Kürtler başta olmak üzere azınlıklara dönük söylem ve dilin, bu dönemde ırkçılık ürettiğini ve gündelik iletişime eklendiğini söyleyebiliriz. Bu dil, kaba-açık biçimde biyolojik ırk ayrımına vurgu yapmaz. Hatta çoğunlukla etnisite vurgulamalarına, “ırkçı” olduğu gerekçesiyle karşı çıkar. Tam da bu noktada, yani “tek ırk” düşüncesine yaslandığı için ırkçıdır. Fakat bu gerçek ancak örtük biçimde, “öteki”yle ilgili inşa edilen imajda açığa çıkar.

Medyada Kürtler, azınlıklar imaj ve “yeni ırkçılık”

Nazizm sonrası, biyolojik kökene odaklı ırkçılık teşhir olmuştur. Ardından gelen biyolojik ırk yerine kültürel üstünlük üzerine kurulu ırkçılık, Wallerstein ve Balibar tarafından “yeni ırkçılık” olarak tanımlanıyor. Balibar bu görüşünü “biyolojik mitten kültürel mite geçiş” biçiminde ifade ediyor.

Hatice Çoban Keneş'e göre, “yeni ırkçılık özellikle öteki olarak nitelenen gruplara karşı duyulan önyargının örtük olarak yapılandığı bir ırkçılıktır” ve “geleneksel değerleri savunmak, kültürel farkları abartmak ve/veya bu farkları mahkum etmek” bu tür ırkçılığın dayanaklarıdır. Yine aynı çalışmaya göre, yeni ırkçılık günümüzde; iletişim ideolojisi, haberleşme performansı ve kendini ifade değerine dönüşmüş durumda.

Medya, basın ve yayıncılık alanında, Türkler dışındaki halkların, etnisite ve azınlıkların nasıl yansıdığına “yeni ırkçılık” tezi üzerinden bakarak bolca analiz malzemesi elde edilebilir. “Hepimiz bir milletiz”, “Etle tırnak gibiyiz” biçimindeki cümlelerin alt metinlerinden biri; “hepimiz aslında Türk'üz” dür. Yine farklı etnisitelerin haklarından söz edildiğinde “biz de eziliyoruz, onların koşulları bizden daha iyi” vb. söylem, farkın inkarına dönüktür.

Çok daha önemli bir olgu, farklı etnisitelere dönük oluşturulan imajdır. Bu imajların alıcısının yalnız ideolojik olarak ırkçı olanların değil, toplumun tüm kesimlerinin olması “yeni ırkçılığı” biyolojik ırkçılıktan daha tehlikeli kılmaktadır. Kürtlere dair dil, söylemle birlikte oluşturulan imaj, bu yanı sıra dikkate değerdir. 20 yıl önce Kürt imajı; poşulu, bıyıklı, uzun burunlu bir erkek-eşkiya, maraba biçimindeydi. Son iktidardan bu yana ise Kürt kültürü olarak sunulanlar, mütemadiyen halay çeken, şarkı söyleyen, köylerde yaşayan

yaşlıların öz yaşam öykülerinden ibaret belleğe sahip coğrafya, tarih, politikadan kopuk, bağlamsız imgelerden oluşuyor. Bu yanıla özellikle görsel medyadaki Kürt imgesidir. Bu yalnız Kürtlerin dışındakilere “Kürtler budur” demek değil, aynı zamanda Kürtlere de “böyle olun” demektir. Medya bu imajı sürekli üretmektedir. Gerçekte de böyle bir “Kürtlük” yoktur. Bu sömürgeci tarafından madun için üretilen imgedir. Gerçek yaşayan, tarihte ve zamanda yol alan Kürt ve kültürü yasaklanan, dili engellenen Kürt bu medyada yoktur. Anne, baba, çocuk, torun, kuşaklar boyu, binlercesi zindanlara doldurulan Kürt yoktur. Zindanlardaki, dağlardaki çocuklarını bekleyen binlerce, on binlerce Kürt anne, kardeş, baba yoktur. Aşiret düğünleri vardır, kan davası vs. vardır. Son 50 yılda değişen, politikleşen kadınlar yoktur, köylerde TV. programlarına yöresel yemek yapan kadınlar vardır, Kürtlerde. Siyasetteki Kürtler, otomatik olarak “terör”le yaftalandığı için onlar Kürt olarak işaretlenmiyor zaten. Okuyan, yazan, savaşıyor, mücadele eden Kürt... bunların hiçbiri yokmuş gibi yazan, haber yapan film yapan medya, basın-yayın dünyasının varlığı, üstelik yalnız iktidar medyası ile sınırlandırılmayacak kadar geniş medya/basın-yayın alanın kapsamını, ırkçılığın yaygınlığını ve derinliğini gösterir.

Kürtler dışındaki halklar açısından da medyada dil, söylem ve imaj benzerdir. Zizek’in “ötekileştirmenin mantığı aynıdır” belirlemesine uygun işlemekte süreç. Karadeniz halklarına, Ermenilere ve Yahudilere ilişkin yaygın algı da bu şekilde, medya aracılığı ile oluşturulmuştur. Karadenizlilerin şiveleri ile mizah unsuru olarak işlenmesi, Ermenilerin en iyi durumda “zanaatçılıktan” ibaret, Yahudilerin “tefecisi” figürüne indirgenmesi, medya aracılığı ile üretilip desteklenen imajlardandır ve açıkça ırkçıdır. Karadeniz halklarının tek bir tipte (Temel) karakterize edilmesi, küçümseyici olmanın ötesinde, bölgede birbirinden farklı etnisitelerin varlığını örtme işlevi gördüğünü belirtmemiz gerekir. “Türklerden başka halk yoktur. Bir tarihleri, dilleri sosyolojileri yoktur. Hepimiz aynıyız.” demenin örtük biçimidir. Medya aracılığı ile verilen mesaj ya da üstü örtülen, görülmesi istenmeyen gerçeklerdir.

Cinsiyetçilik medyada en çok görünür olan, ayırım dilinin ve söyleminin en yaygın üretildiği olgudur. Esasında sömürgecinin etnisiteye yaklaşımı ile erkeğin kadına yaklaşımı arasında büyük benzerlik vardır. Bunlardan en çok ciddiye alınması gereken marjinalleştirilmedi. Özelde mevcut cins ayrımcılığına karşı çıkan kadın figüründe dikkat edelim, “feminist kız” imgesi, aracılığı ile, koca bir toplumsal sorun; komik, çocuksu, hoş görülebilir bir haylazlık derecesine çekilir, böylece marjinalleştirilir. Dil ve söylemde imajda en çok teşhir edilmesi gereken boyut, cins mücadelesinin, bu tür imajlarla gayri ciddi hale getirilerek etkisizleştirilmesidir.

Son olarak medyanın toplumu giderek daha fazla şekillendirme gücüne eriştiği koşullarda, özgür medyacılığın, basın ve yazının, dil, söylem ve iletişim politikalarıyla gerçek bir alternatif olarak ısrarının, toplumu korumada hayati bir yer tuttuğunu belirtelim. Sistemin ideolojik aygıtlarından biri ve özel savaş aracı olabilen medya, toplumu çürütürken, özgür medya; faşist ırkçı, cinsiyetçi dili, söylemi açığa çıkararak, demokratik

iletişim politikalarıyla, hakikat savunuculuğu ile toplumu koruyacak bir güç olma imkanına sahip.

Sistem medya aracılığı ile sömürdüğü, ezdiği toplulukların bireylerin kendini temsil etme hakkını elinden alır. Özgür yayıncılık ise toplumun kendini temsil etme olanağı bulacağı olan demektir.

Son Not:

-Yeni Irkçılığın Kirli Ötekileri Kürtler Aleviler Ermeniler, Hatice Çoban Keneş

- Yaramız Derindir Hafıza Sahası ve Sömürgeci Afazi, Özgür Sevgi Göral

- Özgür Yaşam Diyalogları

Kadın dayanışması için bir yol: Yaşam alanlarımızı korumak

Melis Emine Tantan-3 Kasım 2024

En çok etkilenen kadınlar, en önde mücadele ederken: “Buradan gitmeyeceğiz”

Ekolojik krizden ve iklim yıkımından önce ve sonra en çok kadınlar etkileniyor. Kadınlar geçimlerini daha çok bitki üretimi ve hayvan yetiştiriciliği gibi doğayla bağlantılı işler üzerinden sağlıyorlar, doğayla bağlantılı olan bu işlerde işgücünün tümüne baktığımızda bunun çoğunluğunu kadınlar oluşturuyor.

Yine doğayı sömüren projelerin ve iklim yıkımının bir sonucu olarak dünya genelinde yaşanan zorunlu göçler de (buna değişen iklim koşulları nedeniyle yaşanmaz hale gelen küçük bir ada ülkesinden; Hasankeyf’in boşaltılan köyelerine kadar on binlerce örnek verebiliriz) suya erişim ihtiyacı vb. nedenlerle, kadın sağlığının olumsuz etkilenmesiyle, göçülen yerde geçim sıkıntısının etkisiyle ve en nihayetinde toplumsal cinsiyet eşitsizliği nedeniyle en çok kadınları ve çocukları etkiliyor.

Taş ocaklarının, madenlerin, barajların, yolların, enerji projelerinin yaşadığımız yerlerin yanı başında önce toprakları kamulaştırarak, sonra istihdam olacak söylemleriyle insanları kandırarak, sonra köylere kalkınma adıyla yol, sosyal tesis yapmaları, çöp konteyneri koymalarıyla, bir süre sonra sondajlarla susuz bırakmalarıyla, sürekli kamyonlara ve tırlara yol olurken, yaşam alanlarımız toz toprak içinde bırakılırken, çeşmelerimizden kirliliğe başlarken ya da patlatılan dinamitlerle evlerimizin duvarları çatlatılırken tek bir şeyi söylüyor kadınlar: “ne olursa olsun buradan gitmeyeceğiz”.

Yalnız değiliz

Mücadele kadınlar arasında ortak dostluklar ve düne göre daha da çoğalan dayanışma olanakları yaratıyor. Jeotermal santrallere karşı mücadele ederken ayaklarına çimento dökülmesini de göze alarak projeyi durduran Aydın Kızılcaköylü kadınlar direnişlerini anlatan tiyatro topluluğu kurarak daha da yakınlaştılar. Yırca'da termiğe karşı mücadele eden kadınlar kooperatif kurarak ve sabun üretimi yaparak dayanışmalarını arttırdılar. Birbirinin yaptıklarını gören, birbirinden öğrenen ve cesaret alan kadınlar, benzer dayanışmaları çoğaltıyorlar. Daha önce hiç tanımadıkları kadınlarla dertleşebiliyorlar, 'beni en iyi siz anlarsınız'dan başlayan cümleler 'kendimi en rahat hissettiğim yer kadınların yanı' ile devam ediyor... Mücadelelerdeki kadınlar, birbirinin psikolojik açıdan da destekleyicisi oluyorlar. Bu nedenle; ekoloji mücadelesi aslında ortak aidiyet ve hisler yaratarak düşmanlıkları yıkıyor, kadınları da özgürleştiriyor. Bu ağlarda yer alan kadınların hepsi biliyor ki; sadece şirketlerin, devletin doğaya yönelik tahribatına karşı direnirken değil, gördüğümüz erkek şiddetine de geçim sıkıntısına da direnirken yalnız değiliz.

Kadınlar bu mücadelelerde sadece "çevre eylemlerine dâhil olmuyor, yeni yaşam birlikteliklerinin nasıl örüleceği ve yeryüzünde çeşitli türlerin karşılıklı sorumluluk, dostluk ve dayanışma ağları örerek nasıl birlikte yaşayabileceği konusuna da deneyimliyorlar. Aile kavramı içinde tanımlanarak ikincilleştirilmeye karşı, kadınlar kan bağına dayanmayan yeni akrabalıkların inşa edilebileceği kolektifler ve yaşam alanlarıyla ilişkileniyorlar. Birbiriyile ağ ören ağaçların, kadınların, hayvanların ve diğer tüm canlıların kendilerini var etmek istediği biçimler"⁴ açığa çıkıyor.

Doğanın gaspına karşı çıkan kadınlar tüm tahakkümleri yıkmanın öznesidir

Ekolojik yıkımın yaşandığı her yerde bu yıkımdan etkilenecek olan tüm kadınların sözleri aynı. Devrimci pratik açısından baktığımızda; sıkıntısı, hissi, sözü aynı olanlar mücadelelerin de ortak öznesi olurlar. Doğanın tahakküm altına alınmasına karşı çıkan kadınlar, önce kendi topraklarını, evlerini, meralarını ve ormanlarını savunurken zamanla tahakkümün tüm biçimlerini görebilme imkanıyla dolurlar. Bu kimi zaman devlet zoru, kimi zaman başka alanlarda verilen hak mücadelelerini öğrenme ile birlikte harmanlanan bir değişim sürecine tekabül eder. Yanında eyleyeni görme, mücadeleden öğrenme pratiği yürütülen mücadelenin de niteliksel olarak yükselmesine ve mücadelelerin ortaklaşmasına imkan tanır. Kadın özgürlük hareketinin 'susmuyoruz, korkmuyoruz, itaat etmiyoruz' sloganının yine kadınlarca ekoloji eylemlerine taşınmış olması aslında bu ortaklaşma pratiğinin bir sonucu olarak hayat bulan bir gerçeklik oldu. Mücadele benzerlikleri de dayanışma imkanlarını artırıyor. Mesela zeytinlikleri koruma mücadelesi Çanakkale, Akbelen, Hatay ve Efrin için bir mücadele ortaklığı yaratıyor. Rezerv alanı ilanı ile zeytinliklerin gasp edilmesine karşı başlayan Hatay Dikmece direnişinden

⁴ Yazıda geçen ekofeminizm tanımından uyarılma <https://jindergi.com/yazi/kadin-ve-doganin-somurulmesine-karsi-ekofeminizm/>

Meryem: “Hem toprağımızı, evimizi, ağacımızı koruyoruz hem de her gün kendimizi biraz daha keşfediyoruz, biraz daha ufkumuz açılıyor, daha çok bilinçleniyor.”⁵

Güçlenen kadın dayanışması ve devrimci olanak

Tarihsel açıdan baktığımızda çoklu kriz süreçlerinde mücadele dinamikleri de, büyüme ve güçlenme olanakları buluyor. Yaşam alanlarına (toplumsal ya da yaban) yönelmiş olan her türlü yok edici müdahale aslında aynı zamanda kendi karşıtlığını ve bu karşıtlığın toplumsal örgütlenmesini de doğuruyor. Bu devrimci olanağı, kadınların dayanışmasının artması, sınırsız bir dayanışma ve örgütlenme araçlarının var edilmesi için bulunduğumuz her alanda ekoloji perspektifinden de kurmaya ihtiyacımız var. Bunu kurarken ise kadın deneyimlerinin kadim uygarlıklardan modern toplumlara kadar uzanan yaşama ve mücadeleye içkin hafızasının birikimini sağlamak gerekiyor. Bu çaba sadece bugünü kurtarmakla, doğal varlıkları-yaban hayatını korumakla ve kadın dayanışmasını örmeyi yaratmakla kalmaz, aynı zamanda örnek toplumların yaratılmasına kadar uzanan bir devrimci ihtimali doğurabilme potansiyelini kendinde taşıyor.

⁵ <https://www.mordayanisma.org/2023/09/22/cevre-mucadelesi-ile-kadin-mucadelesinin-kesistigi-nokta-dikmece-direnisi/>